

OLUJA SA SUNCA
VREMENSKA ODISEJA
DRUGI DEO

ARTUR KLARK I STIVEN BAKSTER

Preveo
Zoran Živković

Laguna

Naslov originala

Arthur C. Clarke and Stephen Baxter

SUNSTORM

Copyright © 2005 by Arthur C. Clarke and Stephen Baxter

Translation Copyright © 2005 za srpsko izdanje, LAGUNA

OLUJA SA SUNCA

PRVI DEO

ZLOKOBNO SUNCE

1. POVRATAK

Bizeza Dat je zadahtala i zateturala se.

Stajala je. Nije znala gde se nalazi.

Čula se muzika.

Zagledala se u zid koji je prikazivao uvećanu sliku nemoguće lepog mladića kako pevuši u starinski mikrofona. Nemoguće, da; on je bio sintetička zvezda, zbir želja devojčica u godinama koje prethode pubertetu. „Blagi bože, liči na Aleksandra Velikog.“

Bizeza je jedva uspela da odvoji pogled s pokretnih boja zida, s njegove blistavosti. Zaboravila je koliko je sumoran i tmuran bio Mir. Ali to je bio potpuno drugačiji svet.

„Dobro jutro, Bizeza“, oglasio se Aristotel. „Ovo je tvoje uobičajeno buđenje. Doručak te čeka dole. A evo i jutrošnjih vesti...“

„Ćut!“ Glas joj je zazvučao kao prašnjavo pustinijsko graktanje.

„Svakako.“ Sintetički mladić je nastavio da peva.

Osvrnula se unaokolo. Ovo je bila njena spavaća soba u stanu u Londonu. Izgledala je mala i prenatrpana. Krevet je bio veliki i mekan i u njemu niko nije proveo noć.

Prišla je prozoru. Teške vojničke čizme ostavljale su udubljenja na tepihu i tragove grimizne prašine. Nebo je bilo sivo u svitanje, a panorama Londona počela je da izranja iz obrisa.

„Aristotele.“

„Bizeza?“

„Koji je danas datum?“

„Utorak.“

„Datum.“

„Ah. Deveti juni 2037.“

„Trebalo bi da sam u Avganistanu.“

Aristotel se nakašljao. „Navikao sam na tvoje iznenadne promene planova, Bizeza. Sećam se kako si jednom...“

„Mama?“

Glasić je bio sanjiv. Bizeza se okrenula.

Bila je bosa, ispupčenog trbušića, jednom pesnicom je trljala oko, raščupana, tek probuđena osmogodišnja devojčica. Odevena u omiljenu pidžamu, onu po kojoj su jurili junaci crtanih filmova i koja joj je sada bila bar za dva broja premala. „Nisi mi rekla da se vraćaš kući.“

Nešto se slomilo u Bizezi. Pružila je ruke. „Oh, Miro...“

Mira je ustuknula. „Čudno mirišeš.“

Bizeza se pometeno pogledala. U letačkom kombinezonu, pohabanom i iskrpljenom, uprljanom peskom prošaranim tragovima znoja, nije išla uz ovaj stan iz dvadeset prvog veka isto tako kao i da je bila u svemirskom odelu.

Usiljeno se osmehnula. „Mislim da bi mi prijalo da se istuširam. Onda ćemo doručkovati, pa ću ti sve natenane ispričati...“

Osvetljenje se blago promenilo. Okrenula se prema prozoru.

Iznad grada je srebrna kugla Oka lebdela poput balona. Nije mogla da proceni na kojoj je udaljenosti niti koliko je veliko. Ipak, znala je da je to oruđe Prvorođenih, koji su je najpre prebacili na Mir, drugi svet, a onda vratili kući.

A povrh krovova Londona uzdizalo se zlokobno sunce.

2. VRH VEČNE SVETLOSTI

Mihail Martinov posvetio je život proučavanju Zemljine zvezde. A još od prvog časa kada je ugledao Sunce, u osvit tog sudbonosnog dana, duboko u sebi znao je da nešto nije kako treba.

„Dobro jutro, Mihaile. Na Mesecu je sada dva sata ujutro. Dobro jutro, Mihaile. Sada je dva sata i petnaest sekundi. Dobro jutro...“

„Hvala, Talese.“ Već je ustao i počeo da se priprema. Kao i uvek, biološki časovnik ga je probudio tačno u minut, tako da nije bilo potrebe za Talesovim tihim elektronskim buđenjem. Držao se svog vremena. Ono se nije podudaralo s hjustonskim vremenom, koje je bilo na snazi na celom Mesecu.

Mihail se držao rutina. Kao i svaki drugi dan svog samotnog boravka na kosmičkoj meteorološkoj stanici, i ovaj će početi izlaskom na Sunčevu svetlost.

Za doručak je na brzinu pojeo voćni koncentrat i popio vodu. Uvek je pio samo vodu, nikada je ne zagađujući zrcima kafe ili listićima čaja, zato što je to bila voda s Meseca, plod milijardi godina sporog srašćivanja kometa, plod koji su roboti vredni milione dolara vadili iz Mesečevih nedara i prerađivali; verovao je da u njoj treba da uživa ne dodajući joj nikakve dodatke.

Žurno je navukao odelo EVA.* Udobno i lako za korišćenje, odelo je predstavljalo ishod razvoja dugog šest decenija, započeto nezgrapnim oklopima koje su nosili astronauti iz pohoda *Apolo*. Bilo je i pametno, čak toliko da se smatralo kako i samo može da šeta Mesecom.

No, ma koliko odelo bilo pametno, Mihail ništa nije prepustao slučaju. Pomno je obavio niz manuelnih provera vitalnih sistema. Živeo je sâm ovde na Mesečevom južnom polu, ako se izuzme Talesovo elektronsko prisustvo na svakom mestu, a dobro je poznato kako niska gravitacija otupi čoveka – njene žrtve nazivane su „kosmički glupaci“. Mihail je bio potpuno svestan koliko je važno voditi računa o sitnicama od kojih mu zavisi život.

Ipak, proteklo je samo nekoliko minuta pre no što se našao bezbedno zatvoren u toploj čauri odela. Bacio je neznatno izobličen pogled kroz vizir klinastog oblika na nevelike prostorije u kojima je obitavao. Bio je odeven za izlazak u međuplanetni prostor, i poput nekakvog stranog tela, stajao je usred rublja i neopranog posuđa.

A onda je gracioznošću stečenom dugom praksom prošao kroz vazдушnu komoru, pa kroz malu komoru za uklanjanje prašine i izišao na površinu Meseca.

Na obronku planine koja je oivičavala krater, Mihail je stajao u senci koju je narušavala samo mestimična veštačka rasveta. Zvezde su iznad njega gusto prekrivale bešumno nebo. Kada bi podigao pogled – morao je za to da se nagne unazad u krutom odelu – ugledao bi zaslepljujuće poteze svetlosti visoko na zidu kratera, mesta do kojih je dospela niska polarna Sunčeva svetlost. Gore na osvetljenom delu postavljene su mreže solar-nih ćelija i antenska farma, kao i senzori za Sunce radi kojih je stanica i postojala.

* Akronim od *Extra Vehicular Activities* – vanbrodske delatnosti, odnosno izlazak u bezvazdušni prostor. (Prim. prev.)

Ova kosmička meteorološka stanica, ukopana u zid kratera Šeklton, bila je jedna od manjih naseobina na Mesecu; sastojala se samo od nekoliko kupola na naduvavanje povezanih niskim tunelima i prekrivenih slojem ugljenosive Mesečeve prašine.

Iako je sama naseobina delovala neugledno, nalazila se na jednoj od izuzetnih lokacija na Mesecu. Za razliku od Zemljine ose, Mesečeva nije imala značajniji nagib, tako da nisu postojala lunarna godišnja doba, a na južnom polu Sunce se nikada nije visoko dizalo na nebu. Senke su tu uvek bile dugačke – a mestimično i stalne. Bazen tame gde se Mihail nalazio nikakva svetlost nije narušila milijardama godina, sve dok nisu stigli ljudi.

Mihail je pogledao niz padinu, iza niskih izbočina staničnih kupola. Na dnu Šekltona snopovi reflektora otkrivali su mnoštvo raznovrsnih mašina. Roboti su dole vadili glavno rudno blago ovog kraja: vodu.

Kada su astronauti iz pohoda *Apolo* doneli na Zemlju prvo prašnjavo Mesečevo stenje, geolozi su se našli zatečeni uvidevši da u njemu nema ni traga vode. Ona čak nije bila ni hemijski vezana u strukturi materijala. Proteklo je nekoliko decenija pre no što je otkrivena istina. Mesec nije bio Zemljin brat nego sin, nastao u ranim danima Sunčevog sistema, kada je sudar s jednim drugim svetom u povelju razbio prvobitnu Zemlju. Delovi koji su na kraju srasli u Mesec bili su u stanju plavobelog usijanja, tako da je sva voda iz njih izvetrila. Kasnije su komete počele da padaju na površinu Meseca. Od milijardi tona vode dopremljenih pri ovim manjim sudarima najveći deo je odmah izgubljen. Samo je tračak nekako dospao do dna polarnih kratera u večnoj senci. Bio je to vodeni dar koji je Mesec dobio kao svojevrsnu naknadu za traumatične okolnosti sopstvenog rođenja.

Prema merilima Zemlje, Mesec kao da nije ni imao vodu – sve što se tu nalazilo odgovaralo je zapremeni nekog osrednjeg jezera – ali za ljudske koloniste bilo je to neprocenjivo blago i doslovno je vredelo više nego što je težilo u zlatu. Izuzetno

dragoceno bilo je i za naučnike, zato što je sadržavalo tragove eona nastajanja kometa, kao i posredne pokazatelje o stvaranju okeana na Zemlji, do kojih su takođe doveli udari kometa.

Mihaila, međutim, ovde nije zanimalo lunarni led nego solarne vatre.

Okrenuo je leđa senkama i stao da se uspinje sve strmijom padinom rubne planine prema svetlosti. Put pred njim bio je tek stazica utabana ljudskim stopalima. Označavala ju je ulična rasveta, kako su svi zvali male kuglaste svetiljke što su visile s pobodenih stativa, omogućujući mu da vidi kuda stupa.

Padina je bila strma, tako da je svaki korak iziskivao napor, čak i pri Mesečevoj gravitaciji, koja je dostizala samo jednu šestinu Zemljine. Odelo mu je pomagalo da se penje; do ušiju mu je dopiralo tiho zujanje egzoskeletnih servoa, kao i visoki zvuk ventilatora i pumpi koji su se starali da mu se na viziru ne kondenzuje znoj. Uskoro je teško disao, a mišići su mu prijatno brideli: ova šetnja bila je njegov svakodnevni kondicioni trening.

Konačno je stigao do vrha planine i izbio na čistu Sunčevu svetlost. Grupa malih robotskih senzora gledala je s beskrajnim elektronskim strpljenjem Sunce. Ali svetlost je bila odveć jarka za Mihailove oči, pa mu se vizir brzo zatamnio.

Prizor oko njega bio je još dramatičniji i složeniji. Stajao je na ivici Šekltona. Srazmerno mali krater, Šeklton je ovde, na zapadnoj ivici, presecao krugove dva druga kratera. Predeo je bio izukrštan u razmerama koje su nadilazile ljudske: naspramne ivice ova dva kratera nalazile su se negde iza Mesečevog obzorja. Ali zahvaljujući dugom iskustvu, Mihail se izveštio da razabere planinske lance što su se lagano zakrivljavali, označujući obode ovih preklapajućih ožiljaka. A sve se to ukazivalo kao oštar reljef pri svetlosti niskog Sunca, valjajući se u beskraj

preko obzorja, pri čemu su se dugačke senke okretale poput kazaljki časovnika.

Južni pol, uobličeni u doba kada je Mesec bio mlad silovitim udarom koji je tu izdubio najdublji krater u Sunčevom sistemu, bio je najizobličeniji predeo na ovom malom svetu. Teško se mogla zamisliti veća suprotnost bazaltnoj ravnici Mora tišine, gde su se spustili Armstrong i Oldrin, daleko na severu, blizu Mesečevog polutara.

Uz to, ovaj vrh bio je posebno mesto. Čak i ovde, sred polarne planine, većina lokaliteta bar bi se na neko vreme našla u mraku, kada bi pomične senke ovog ili onog kratera prešle preko njih, zaklonivši svetlost. Ali vrh na kome je Mihail stajao razlikovao se u ovom pogledu. Pod dejstvom geološkog slučaja on je ispao strmiji i nešto viši od okolnih vrhova, tako da nikada nije bio u senci. Dok se obližnja stanica nalazila u večnoj tami, ovo mesto je Sunce stalno obasjavalo, te je zbog toga nazvano Vrh večne svetlosti. Na nagnutoj Zemlji nije postojalo ništa slično, a i na Mesecu je bilo samo još nekoliko ovakvih mesta.

Ovde nije bilo jutra niti prave noći; nije čudo onda što je Mihailov lični časovnik odstupao od zajedničkog vremena svih ostalih žitelja Meseca. Ali bio je to neobičan, miran predeo, i on ga je zavoleo. U celom sistemu Zemlja-Mesec nije postojalo bolje mesto za proučavanje Sunca, a ono nikada nije zalazilo na ovom bezvazдушnom nebu.

Ali danas, čim je stigao ovamo, nešto ga je uznemirilo.

Razume se da je bio sâm; bilo bi nezamislivo da se neko prikrađe stanici a da promakne stotini automatskih sistema. Bešumni stražari na solarnim monitorima nisu ukazivali ni na kakav poremećaj ili promenu – baš kao što mu ništa nije otkrio ni letimičan pregled njihovih kućišta optočenih debelim štitnicima od meteorita. Šta je onda moglo da bude? Nepomičnost na Mesecu samo je pojačala osećanje zebnje koje ga je obuzelo, i Mihail je zadržtao, iako mu je u odelu bilo ugodno toplo.

A onda mu je sinulo. „Talese, pokaži mi Sunce.“
Zatvorivši oči, podigao je lice prema izvoru jarke svetlosti.

Kada ih je otvorio, Mihail se suočio s neobičnim Suncem.

Središnji deo vizira zaklonio je glavninu svetlosti diska. Ipak, mogao je da razluči Sunčevu atmosferu, koronu, difuzni sjaj koji se širio do udaljenosti višestruko veće od prečnika zvezde. Korona je imala jednoliku teksturu koja mu se oduvek činila sedefnom. Ali znao je da se iza ove jednolikosti krije elektromagnetna silovitost spram koje je ljudska tehnologija izgledala patuljasta – žestina koja je bila osnovni uzrok razorne kosmičke meteorologije čijem je praćenju posvetio čitav život.

U središtu korone razlučio je Sunčev disk čiji su sjaj sasvim prigušili filtri vizira. Zatražio je uvećanje i razabrao mrljice, možda granule, ogromne konvekcione ćelije koje su poput pega prekrile Sunčevu površinu. A jedva vidljiv blizu središta diska, nalazio se jedan tamniji potez – očito ne granula već nešto znatno prostranije.

„Aktivno područje“, promrmljao je.

„I to veliko“, uzvratio je Tales.

„Nije mi pri ruci dnevnik... Gledam li to u 12687?“ Ljudi su decenijama brojevima označavali aktivna područja na Suncu, izvore baklji i drugih poremećaja.

„Ne“, kazao je Tales ravnim glasom. „Aktivno područje 12687 jenjava i malo je više prema zapadu.“

„Pa šta onda...“

„Ovo područje nema broj. Novo je.“

Mihail je zviznuo. Potrebni su dani da bi se razvila aktivna područja. Proučavanjem rezonanci Sunca, ogromnih, sporih zvučnih talasa koji prolaze kroz zvezdu, obično su se mogla otkriti nova područja na suprotnoj strani još pre no što bi ona postala vidljiva kako se Sunce dostojanstveno okretalo oko svoje ose. Ali ova neman se, izgleda, razlikovala.

„Sunce je danas nemirno“, promrmljao je Mihail.

„Mihaile, ton ti je neobičan. Jesi li posumnjao da postoji aktivno područje pre no što si zatražio da ti pokažem Sunce?“

Mihail je već dugo bio sâm s Talesom, pa mu ova radoznalost nije bila čudna. „Čovek stekne instinkt za takve stvari.“

„Ljudski senzorijski ostaje obavijen velom tajne, zar ne, Mihaile?“

„Ostaje.“

Krajičkom oka, Mihail je spazio pokret. Odvratio je pogled od Sunca. Kada mu se vizir razbistrio, ugledao je neku svetlost kako gamiže ka njemu kroz lunarne senke. Za Mihaila, ovaj prizor bio je gotovo podjednako neobičan kao i poremećeno Sunce.

„Izgleda da imam posetioca. Talese, pobrini se da imamo dovoljno tople vode za tuš.“ Počeo je da se spušta stazicom, pažljivo odmeravajući svaki korak uprkos ogromnom iskustvu. „Reklo bi se da nam predstoji izuzetan dan“, kazao je.